

KUL HÂKÎ/İSMAİL/GARİP KUL HÂKÎ, İSMAİL ÖZBEK (d. 1957)*

Âşık, fırıncı, beton ustası

Uğur BAŞARAN

Anahtar Kelimeler: Kul Hâkî/ismail/garip Kul Hâkî, Âşık Edebiyatı, Sorgun, Yozgat, 20. Yüzyıl Türk Edebiyatı

Asıl adı İsmail Özbek olan âşık, şiirlerinde Kul Hâkî, Âşık İsmail ve Garip Kul Hâkî mahlaslarını kullanır. 1 Ocak 1957 tarihinde Yozgat'ın Sorgun ilçesine bağlı Karalık köyünde dünyaya gelir. Bağlı bulunduğu sülale yörede Yeşiloğulları olarak bilinir. Babası Ömer Bey, annesi Şehriban Hanım'dır. İsmail, Ömer-Şehriban çiftinin ilk çocuğudur. İsmail'in Mustafa, Asiye, Murat, Faruk, Yakup ve Davut isimlerinde altı kardeşi vardır. Çocukluğu köyde geçer. 1966 yılında köylerinde ilkokul açılır ve İsmail ilkokula kaydolar. 1971'de ilkokulu bitirir ancak maddi imkansızlıklar dolayısıyla öğrenim hayatı sona erer. Okula devam edememek içinde hep bir ukde olarak kalır. 1988 yılında Fatih İlköğretim Okulu'nu dışarıdan bitirerek ortaokul diploması alır. Karalık köyündeki insanların çoğu geçimini tarım ve hayvancılıkla sağlar. İsmail'in babasının hayvanı yoktur. Bu yüzden hayvancılık yapamaz. Sahip oldukları tarlaların tarıma elverişli olmaması nedeniyle zirai faaliyetlerde de bulunamaz ve 1972'de ailesini de yanına alarak köyden Sorgun'a göçer. İsmail, Sorgun'da inşaatlarda işçilik, fırıncılık ve beton ustalığı yapar. 1979 yılında işçi olarak Almanya'nın Baden şehrine gider. Kendi ifadeleriyle alışmadığı, sevmediği Almanya'dan ülkesine 1982 yılında kesin dönüş yapar. Vatani görevini 1977 yılında Burdur 58. Topçu Tugayı'nda er olarak yirmi ayda tamamlar. Askere gitmeden önce 1975 yılında Havva Hanım ile dünya evine girer. Bu evlilikten Üzeyir ve Emine isimlerinde iki çocuğu dünyaya gelir. Almanya'dan döndükten sonra 1982 yılında Havva Hanım ile yolları ayrılır. İkinci evliliğini 1984 yılında Rabia Hanım ile gerçekleştirir. Bu evlilikten de Mehmet, Harun, Cihat ve Ahmet isimlerinde dört çocuğu dünyaya gelir. 1987 yılında Rufaî tarikatına intisap eder. Halen Rabia Hanım ile birlikte yaşayan ve Sorgun Belediyesinin mezbahasında görev yapan İsmail Özbek, Sorgun'da ikamet etmektedir (Tekinsoy 2010: 12-22).

İsmail Özbek badeli bir âşıktır. Bade içme hadisesini şu şekilde anlatmaktadır: "Ben daha önceden şiir yazmayı da söylemeyi de bilmezdim. Aynı zamanda iki lafı bir araya getirip konuşamazdım. İçime kapanık bir insandım. Yalnız âşık kitaplarını çok okurdum, çok merak ederdim. Âşık Kerem, Âşık Garip, Yunus Emre, Karacaoğlan gibi âşıkların şiirlerini okur, onları ve âşıkları, âşıklığı merak ederdim. Bunların hep badeli âşık olduğunu düşünürdüm. Biz de keşke onlar gibi olsak diye heves ederdim. Keşke biz de onlar gibi bade içebilsek de onlar gibi şiir söyleyebilsek diye düşünürdüm. Derken bir gün rüyamda nur yüzlü, aksakallı bir ihtiyar gördüm. Elinde içinde bir şey olan bardak vardı. Bardağı bana uzattı: 'Al oğlum bu bardak senindir.' dedi. Bardağı bana verdi: 'İç ki gözün açıla, dilin açıla, kalbin açıla.' dedi. Sonra beraber yeşillikler üzerinde namaz kıldık. Namazı kıldıktan sonra

bâdeyi getirdiler. Tam bâdeyi içecektim ki rahmetli babamın çok acele bir işi varmış herhalde çağırmış duymamışım. Sonra yattığım yere gelmiş. Geline bana bir tokat attı. Ben neye uğradığımı anlamadan sıçradım, kalktım. Bâdeyi de tam ağzıma götürdüm, bir yudum içtim ama tam içemedim. Uyandıktan sonra sarhoş gibiydim. Bu olaydan sonra iki lafı bir araya getiremiyorken dilim çözülde ve şiir söylemeye başladım. Bu olay olduğunda 17–18 yaşındaydım. O tarihten beri şiir söylüyorum" (Tekinsoy 2010: 29-30).

Âşığa “Kul Hâkî” mahlasını çok sevdiği, aynı zamanda bağlı olduğu Rufaî tarikatının Ankara temsilcisi olan Âşık Viranî (Ömer Sarıkaya) vermiştir. Kul Hâkî, Yunus Emre, Karacaoğlu, Âşık Kerem, Âşık Garip, Âşık Reyhanî ve Murat Çobanoğlu’ndan etkilenmiştir. Şiirlerinde bilhassa Yunus Emre tesiri hissedilir. Saz çalamayan âşığın doğaçlama söyleyebilme ve atışma yeteneği vardır (Tekinsoy 2010: 30-36).

Şiirlerinin nazım birimi dördlüktür. Dörtlük sayıları 1 ile 23 arasında değişmektedir. Hece ölçüsünü kullanır. 7, 8 ve 11’li hece kalıplarının yanında az da olsa 5, 10, 14 ve 16’lı şiirleri de mevcuttur. Koşma, semai, destan, divani ve mani nazım şekillerini tercih eden âşık, nazım türü olarak güzelleme, koçaklama gibi âşık edebiyatı nazım türlerinin dışında ilahi, methiye, naat gibi dinî tasavvufî edebiyatın nazım türlerinden de faydalanmıştır. Âşık Kul Hâkî ile ilgili bugüne kadar bir yüksek lisans tezi hazırlanmıştır. Murat Tekinsoy imzalı tez *Âşık İsmail Özbek’in Hayatı, Sanatı ve Şiirleri* (Tekinsoy 2010) adını taşımaktadır.

Kaynakça

TEKİNSOY, M. (2010). *Âşık İsmail Özbek’in Hayatı, Sanatı ve Şiirleri*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi.

* Bu madde, Uğur BAŞARAN, "KUL HÂKÎ/İSMAİL/GARİP KUL HÂKÎ, İsmail Özbek", Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/kul-haki-ismail-garip-kul-haki> adresinden Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü tarafından verilen izinle alınmıştır.